

N. F. S. Grundtvigs prædiken 2. juledag

Taler

Nikolai Frederik Severin
Grundtvig
Forfatter, teolog, digter

Sted

Frederiksberg Kirke

Omstændigheder**Prædikentekst:**

Matthæusevangeliet kapitel 23, vers 34-39

Derfor see! jeg sender til eder Profheter og Vise og Skriftkloge, og Nogle af dem skal I slaae ihjel og korsfæste, og Nogle skulle I hudstryge i eders Skoler, og forfølge fra en Stad til den anden, saa det maae komme over eder, alt det retfærdige Blod, som er udgydt paa Jorden, fra den retfærdige Abels Blod indtil Blodet af Zacharias, Berechias Søn, hvem I myrdede mellem Templen og Alteret. Sandelig, jeg siger eder, alt dette skal komme over denne Slægt.

Jerusalem! Jerusalem! du som ihjelslaaer Profheter og stener dem, som udsendes til dig, hvor ofte vilde jeg ikke forsamlet dine Børn, ligerviis som en Høne forsamler sine Kyllinger under sine Vinger, men I vilde ikke. See! eders Huse skal efterlades eder øde, thi jeg siger eder: I skal herefter ikke se mig, førend I sige: Lovet være den, som kommer i Herrens Navn!

Ære være Gud i det Høie, Fred paa Jorden og i Mennesker Velbehagelighed! Et Barn er os født, og en Søn er os given, Herredom skal hvile paa hans Skuldre, og Hans Navn skal kaldes underligt. Christne Venner! med slige Lovsangs Himmeltoner og Udtryk af en hellig Hjertens Glæde sømmer det sig at hilse hinanden, naar vi mødes for Guds Ansigt paa den livsalige og søde Julefest; ja, det kan ei anderledes være, hvis vi i vort Hjerte har fornummet og hørt og bevaret Engelenes Røst om den usigelige Glæde, som er vederfaret Guds Folk, om Frelseren, den Herre Christus, født i Davids Stad, om Guds Søn, som vor Broder er vorden, som blev i Kjød og Blod os liig, i Synden ene os uliig, Halleluja! som vil forene os med sig, og føre os til Himmerig, Halleluja!

O! i en saadan naadelig Tid, maae vi dog prise den Herre blid, Halleluja! maae vi

dog een for alle og alle for een udbryde med Psalmisten, som hilsde Forjættelsen, vi har annammet, saae Ham i Aanden, som nu er skuet i Kjødet, udbryde med Aandens, i Hjertet stadfæstede Ord: min Sjæl! lov Herren! og Alt det, i mig er, Hans hellige Navn! min Sjæl, lov Herren og glem ikke Ham, som forlader dig alle dine Misgjerninger og læger alle dine Sygdomme, Ham, der igjenløser dit Liv fra Fordærvelse, Ham, som kroner dig med Naade og Barmhjertighed, Ham, der mætter din Mund med det Gode, saa du bliver ung igjen som Ørnen! Herren er barmhjertig og naadig, langmodig og riig paa Miskundhed, Han handler ikke med os efter vore Synder og betaler os ikke efter vore Misgjerninger; saa langt som Østen er fra Vesten, adskilde Han vore Overtrædelser fra os; ligesom en Fader forbarmer sig over sine Børn, saa forbarmer Herren sig over dem, som Ham frygte, thi Han, Han kjender vore Vilkaar, Han mindes, at vi ere Støv.

Lover Jehovah, I, Hans Engle! I Vældige i Magt, som udrette Hans Ord, i det I høre paa Hans Munds Røst! Lover Jehovah, I, Hans Hærskarers Mangfoldighed, I Hans Tjenere, som gjøre Hans Villie! Lover Herren, alle Hans Gjerninger, i alle Hans Herredømmes Stæder! min Sjæl! lov Herren (Ps. 103)! Ja, Christne! synger Psalmer for eders Livs Gud! thi eders Liv er gjemt med Christo i Gud, og naar Christus vort Liv aabenbares, da skal og I aabenbares med Ham i Herlighed (Coll. 2). O! seer og føler dog, hvilken Kjærlighed det var af Faderen, at Han gav os sin Eenbaarne, paa det vi kunde vorde Guds Børn i Ham; thi nu ere vi Guds Børn, og det er endnu ikke aabenbaret, hvad vi skal vorde; men vi vide, at naar Sønnen aabenbares, da skal vi vorde Ham lige, thi vi skal see Ham som Haner (1 Joh. 3).

Ja, Christne! lader os prise Hans Kjærlighed og tilbede i Støvet for Hans urandsagelige Viisdom, hvormed Han saa underlig beredte Frelsen og gjorde Verdens Viisdom til Daarlighed! Lader os glædes i Aanden og prise vor Himmelske Fader, som aabenbarede for de Umyndige, hvad Han skjulde for de Vise og Kloge, som lod Frelse komme for al Jorderigs Slægter, ikke ved Konger og Helte med skinnende Vælde og glimrende Kroner, ikke ved Tidernes Lærde og Vise med brammende Kløgt og spidsfindige Taler, men ved det Barn, som svøbdes i Klude og laae i en Krybbe, ved ham, som de kaldte den Tømmermands Søn og den ulærde Svend, ved et Ord, lige klart og ubegribeligt for Læg og Lærd; ved det vidunderlige Korsens Ord, som var og er og bliver Jøder en Forargelse og Græker en Daarlighed, men var og er og bliver tillige en Guds Kraft til Salighed for alle dem, som troe!

Ja, lader os prise og tilbede den Eviges Kjærlighed, Viisdom og Almagt, som haver stadfæstet og herliggjort sit Sandheds Ord saa mangfoldig som Dagenes Tal, som haver ført det uskadt gennem Ilden og Vandet, ladet dets Røst udgaae til Jorderigs Ender, ladet det prænte i Tidernes Bog med uudslettelig Skrift, ja, med Skriften rosenrød og lueforgylt, farvet med Vidnernes hellige Blod og forgylt af de Luer, de med Lovsang i Pine forvandlede til Straaler af Guds Herligheds Glands! Hvor ere nu alle dets Fiender, de Vise og Vældige fra forstum Tid, de, som vilde døve dets Røst og beskjemme dets Herlighed, som ginge paa Raad i Mangfoldighed og sammensvore sig mod Guds hellige Barn Jesus at udrydde hans Minde af Jorden!

Nedfarne ere de i Hulen til Assur og Elam og Pharaos, til de Uomskaarnes Mangfoldighed, hvile paa Øgler og dækkes af Orme, Rust aad deres Staal og Orme deres Viisdom; men Ordet bestod, blev udbredt og stadfæstet ved deres Idrætter; de vilde sløve i Blod det Aandens Sværd og aftvættede kun den jordiske Rust; de vilde smelte det i Luer, og gave det Glands og gave det Vidnesbyrd som Sølv, syv Gange luttret, der ei kunde svinde; de vilde døve dets Eg og skjule dets Glands med Klude og Svøb, og det tillodes dem, for at det kunde udbryde,

»Som den gyldne Soel frembryder
»Gjennem den kulsorte Skye,«

og minde om Ham, der i Klude tilbades af Østens Vise, og udviklede af sig det Verdens Lys, for hvis Straaler ei Mørke og Helvede selv kan skjule deres Venner.

Ja, som det gik forstum, saa skal det end gaae, evindeligt skal Herren bevare sit Ord fra Mørkhedens Slægt, og trøstige tør vi udbryde: Mørke og Helvede, hvor er din Seier? blegner og bæver og synker i Jorden, I Ordets Fjender! nedfarer i Hulen til de Uomskaarne! thi Herren lader lyne, og I forsvinde som Blaar, der fortæres i Ilden, for den gandske Jords Herres Ansigt, og Han, den Korsfæstede, men atter Opstandne, Han, hvis Kors I vilde nedtræde, beseigle Hans Grav og overantvorde den Helliges Been til Forraadnelse, Han skal skinne i Sin Guddomsklarhed for Folkenes Øine, og under Korsets Banner skal de glade forsamles; Han skal regjere | fra Hav til Hav og fra Floden til Jorderigs Ender, Konger af Tharsis og Øer skal føre Ham Skjænk, Konger af Scheba og Seba skal frembære Gaver, Hans Navn skal blive evindeligt, for Solens Ansigt skal det

forplantes fra Børn til Børnebørn, og de skal velsigne sig selv i Ham, alle Hedninger skal herliggjøre Ham! Og Christne! skulde vi, Hans Folk og Hans Fødes Faar, da ikke kundgjøre Hans Priis, ei sjunge Hans og Faderens Lov, ei opfyldes deraf ved Hans Fødsels det hellige Minde, og jublende udbryde: Lovet være den Herre Gud, Israels Gud, Han, som alene gjør underlige Ting! og lovet være Hans Herligheds Navn evindeligt, og al Jorden opfyldes af Hans Herlighed! Amen! ja Amen (Ps. 72)!

Hver sukke i sil Hjerter og bede om Gjenfødselen derinde af de dybe, glemte Juletoner, som indslumrede i Fædres Grave; thi saligt, siger Propheten, er det Folk, som har Øre for Klang fra det Høie; Herre! de skal vandre i Dit Ansigts Lys, de skal fryde sig i Dit Navn den ganske Dag og ophøie sig i din Retfærdighed; thi Du er deres Vældes Priis, og Du skal ophøie vort Horn ved Din Velbehagelighed, thi Jehovah er vort Skjold, og Israels Hellige vor Konge (Ps. 89).

I Elskelige! er Evangelium et Glædens Ord, et Glædebud, da maatte Man vel spørge, hvorlunde Fædrene og vi kan kalde Ordet, som i Dag oplæses, et Evangelium! Er det, om Man maa spørge, vel et Evangelium for Ordets Tjenere, at de skal hades og forfølges, hudstryges og myrdes? er det et Evangelium for Verden, at alt det retfærdige Blod, som er udgydt paa Jorden, skal komme over dens Hoved? Maa vi ikke meget mere kalde disse Herrens Ord en bitter Skaal, en Lovens Torden og et Vredens Lyn? Det mener Verden, thi det er dens Viis og Vane at fordreie al Skrift til sin egen Fordærvelse; den sandser kun de kjødelige Ting, og derfor kalder den Loven et Evangelium og Evangelium en Lov, kalder Lovens og Syndens Aag let, Christi og Korsets Byrde tung, bander i sit Hjerter den Hovedhjørnesteen, af hvilken den engang skal knuses.

Vi derimod, som have troet Gud, vi tale som Hans Ord og kalde alt det et Evangelium, som forkynder Jesus Christus, Hans Kjærlighed og Kraft og Guddoms-Fylde. Vi sige til Verden: du maa jo dog selv kalde det et Evangelium, at du en liden Stund skal have Magt til at forfølge Guds Tjenere og drikke de Helliges Blod, ligesom du maa fornuftelig indrømme, at vi med Føie kalde Ordet saa, som vidner, at Herren vil igjen udkræve sine Tjeneres Blod af din Haand, betale Trængerne med Trængsel og give de Betrængte Fred i vor Herres Jesu Christi Aabenbarelse; vi maa visselig kalde det et Evangelium, hvad Herren siger om vor Lidelse;

thi er det ikke glædeligt, at det Ord, vi troe og bekjende, kan overvinde dig, elendige Verden, medens du stener os, at vi ved dets vidunderlige Kraft kan bevæges til at vælge Christi Forsmædelse fremfor Syndens timelige Nydelse, styrkes til i Jesu Navn med glade, sagtmødige Hjerter at forsage Alt, hvad du og din Aands Talsmand i vort Kjød kalder det Ypperste, kalder Liv og Lyksalighed; og maae vi ikke kalde det Evangeliets Fylde, naar du og din Begjæring forgaer, naar Løgnens Mund for evig tilstoppes i Døden og Helvede, naar du, Uretfærdigheds Verden, hensmelter, og Guds Rige kommer med Herlighed, naar de forklarede Himle og den gjenfødte Jord lovsynge Ham, Hvis Paulun er hos Menneskens Børn, naar de Helliges Harper skal klinge for Stolen, og Hærskarerne jublende sjunge: Halleluja! Halleluja! Saliggjørelsen og Æren og Prisen og Magten være vor Guds i Evighed! thi sande og retfærdige ere Hans Domme! Ja, Christne!

dette Herrens Ord er et Evangelium i alle Maader, hvor haardt det end truer Guds Kirkes Fiender; thi det er ikke Lovens Forbandelse, som lyses over dem, det er Frelseren, som gav sit Kjød for Verdens Liv, det er Ham, som vidner med Bedrøvelse, at de ved at forskyde Guds Naade og trodse mod Hans Kjærlighed, nedkalde med Nødvendighed Hans Vredes Lyn; det er Frelserens Klagemaal over, at de Halstarrige vil ikke kjende, hvad som tjener til deres Fred; derfor høre vi midt i Spaadommen om Jerusalems Ødelæggelse de Kjærlighedens dybe Klagetoner: Jerusalem! Jerusalem! du, som ihjelslaer Propheter og stener dem, der ere sendte til dig, hvor ofte vilde jeg dog forsamlet dine Børn, ligerviis som en Høne forsamlar sine Kyllinger under sine Vinger, men I vilde ikke.

O! Christne Venner! lad os betænke den søde og salige evangeliske Trøst, som er gjemt i disse Herrens Ord til alle Troende! lad os paa denne hellige Juledag, ved den Hellig-Aands naadefulde Bistand, levende mindes og dybt indprænte i vort Hjerte,

*Hvor godt det dog er at sidde under
Christi Vinger!*

Vore Fædres velsignede Tungemaal er ogsaa i dette Stykke nær beslægtet med det, som Herrens Folk taledede fordem, og i hvilket Hans Aand taledede gennem de hellige Propheters Mund; ogsaa i det danske Tungemaal er Talemaaden, at sidde under | Andres Vinger, Udtryk for den fuldeste

Afhængighed og Trang til en Andens Hjelp og Varetægt; og naar nu Frelseren siger, at han forsamler sine Troende, som Hønen sine Kyllinger under sine Vinger, da maae Fornuften dømmes, hvad Aanden seer og Hjertet føler, at denne Lignelse er den sandeste og dybeste af Verden til at afbilde den inderlige og vidunderlige Forbindelse, der efter Guds Ord er mellem Guds Søn Jesus Christus og os, som troe paa Hans Navn.

Opfødtes vi langt borte fra Stædernes Bulder og tomme Lystighed, vare vi smaae for vore egne Øine i Barndommens Dage, og kan vi kjærlig mindes, hvad vi saae med Barneøiet, da vil Billedet tillige, hvad der er det ypperste, have Deilighed for vort Øie, Liflighed og Sødhed for vort Hjerte.

Den stolte Verden vil staae paa sine egne Been og ikke sidde under Nogens Vinger, men derfor er den just under Mørkets og Djævelens Vinger, opvarmes af Helvedes Glød i Hovmod, Gjerrighed og Vellyst, værger sig mod Gud og Sandhed med den Ondes gloende Pile og bereder sig unævnelig Vaande, naar de, opsankede i Sandheds Skjold, vendes mod dens eget Bryst og gløde evindeligt i dens brystne Hjerte. Den Vaande have vi alle forskyldt, thi vi vare af Naturen Vredens Børn saavel som de andre, vi have alle syndet i Adam, vi ere fødte i Misgjerning, og vor Moder haver undfanget os i Synd, og vi omgikkes fordem i vort Kjøds Begjærligheder og gjorde Kjødets og Tankernes Villie; men Gud, som er riig paa Miskundhed, formedelst sin store Kjærlighed, med hvilken Han elskede os, levendegjorde os i Christo, der vi vare døde i Overtrædelse; thi vi ere blevne frelsede af Naade formedelst Troen, og det er ikke af os selv, det er en Guds Gave, ikke af Gjæringer, saa at Ingen skal kunne rose sig; men vi ere Hans Gjærning, skabte i Christo Jesu til gode Gjæringer, hvortil og Gud tilforn beredte os, at vi skulle omgaaes i dem (Ps. 51. Rom. 5. Eph. 2).

Ja, Christne! det maa vi to Gange sige, at vi ere *skabte i den Guds Eenbaarne*, thi i Ham, ved Ham og til Ham skabtes vi af Begyndelsen (Coll. 1), Han, det evige Ord og Lys, er vort Liv (Joh. 1). Hans er det underfulde Æg, hvoraf vort Støv, ved Hans Varme, udklækkedes til en Skabning efter Hans Lignelse, og Hans er den Livs Aande, der gjorde os til levende, aandelige Sjæle fremfor Markens Dyr; i Ham leve og røres og ere vi, hvad enten vi vil troe det eller ikke; fra Hans, fra Lysets og Sandhedens Aand er ingen Udflugt; begrave vi os end i Natten, saa vorder dog selv Mørket et Lys omkring os; rede vi end vor Seng i Helvede, da skal dog Sandheds Haand fængsle os og Hans Røst i den onde Samvittighed evig

overdøve vor Graad og vore Tænders Gnidsel, og Lyset skal brænde os som en evig Ild midt i det yderste Mørke.

Hører det, I Sandhedens Fornægtere! føler det, I Lysets Fiender! Kan I ogsaa spotte med denne Orm, som ikke dør, tale Vittighed om denne Ild, som ikke udslukkes? Maa ikke Smilet vorde Krampe og Latteren Hyl, hvis I prøve det? mærker i det ei, hvorledes alt her den brudte Straale af Ordets Lys gjennemborer, den dæmpede Gjenlyd af Sandheds Røst sønderknuser! føler det og gruer for, hvad som skal aabenbares paa Guds Vredes forfærdelige Dag! gruer og vender om medens det endnu er den velbehagelige Tid og Salighedens Dag! ydmyger eder i Støvet for Herren, græder Angers hede Taarer, at ei Fortvivlelsens de kolde skal brænde eders Hjerter! lader eder atter skabe i den Eenbaarne, i Ordet, som blev Kjød og boede iblandt os, i Christo Jesu vor Frelser, saa I maa iføres det nye Menneske, som fornyes til Erkjendelse efter Hans Billede, som skabde det (Coll.3)!

Hvorfor vil I døe? vender om, saa skal I leve, siger Herren; hvo som æder mit Kjød og drikker mit Blod, siger Frelseren, han skal leve ved mig, som jeg lever ved Faderen, og han skal være, hvor jeg er, og beskue den min Herlighed, som Faderen haver givet mig, thi jeg, Hans Ord, er Sandhed, og jeg helliger mig selv for mine, paa det at de skal ogsaa være helligede i Sandheden (Joh. 6 og 17).

O! troer det dog, at *naaden* og *sandheden* nedsteeg fra Himlen i det Guddoms-Menneske Jesus Christus (Joh. 1 og 3), at Han, som var Guds Billede, forringede sig selv og tog sig en Tjeneres Skikkelse paa, for at bære vor Sygdom paa sit Legeme paa Træet, og nagle den Haandskrift, som fordømde os, til Korset, udslutte den med sit uskyldige Blod (Coll. 2)!

O! beskuer og føler dog den underfulde Naade! vi vare afvigede, havde daarlig forladt det liflige Barnesæde i Paradisets Blomster under Sandheds Vinger, og Helvedes gloende Drage omspændte os med sine, ja, Dødens Reeb omspændte og Belials Bække forfærdede os, vi sadde i Mørke og i Dødens Skygge, og der var ikke Fred eller Kraft i vore Been for vor Synds Skyld.

Og see! da neddalede det store Lys, Retfærdighed saae ned af Himmelen, og Sandhed opvoxde af Jorden, Miskundhed og Sandhed mødtes, Retfærdighed og Fred kyssedes (Ps. 85). Herren lagde anden Gang Haand paa at forhverve sig sin Arv, det Overblevne af sit Folk, og opløftede en Banner for Hedningerne (Es.

11). Han kom til sin Eiendom som en ringe Vandringsmand og medens Luftens Fugle havde gyldne Reder trindt i Lundene, medens Afgrundens Ræv havde glimrende Templer og Borge til sine Huler, da havde Menneskens Søn, Verdens Skaber og Arving, ei det, hvortil Han kunde hælde sit Hoved; Han kom ikke for at herske, men for at tjene, tjene sine undløbne Slaver frie, og igjenløse dem med sit Blod.

O! hvad er de Kluk, hvormed den kjærlige Høne saa mindelig kalder de afmægtige Smaa, naar de forvildede sig fra hendes Bryst, naar de staae under Rovfuglens Kloe, i den hvislende Slanges giftige Aande, staae blinde og trygge, som om der var Lye under Rovfuglens Vinger, Livsens Varme i Slangens lumre, koglende Aande, hvad er de Kluk imod Frelserens Kald: kommer dog hid! kommer alle til mig! her er Hvile for Sjælen! Hvad er den Fare, de Kyllinger staae, imod den, som Sjælene friste i den gamle Slanges, i Djævelens Vold? hvad er det vel uden Skygger, matte, øiensynlige Skygger, som Legeme af Aand og Tid af Evighed? og dog kan Hjertet dybt og inderlig bevæges ved de samme Skygger, dog ønske vi de Smaae vor Forstand, saa de ilede ind under Moderens Vinger, dog kunde vi græde, om de tøve, til vi høre dem ynkelig pibe i Døden, og see den lille dunede Skabning ligge livløs og kold, ligesom besveget for de Vinger, hvorom Dunene spaaede, for det Fugleliv, der kun havde forkyndt sig i den flygtige jordiske Rørelse. Men hvor kan vi dog bevæges ved Skyggen og være kolde for, hvad den betegner!

O, I, som ere af Sandhed! men lode eder forføre og forvilde af eders Begjæringer i onde Tanker, betrygge og inddysse af de blinde Veiledere, som indbildte eder, at hvor Fordævelsen lurder ved hvert et Skridt, er Fred og ingen Fare, at der er ingen Slange under Verdens Blomster, at der er ingen Sjæle-Fare under Dødens Lee og ingen Frelse under Christi Vinger, at eders Synd er ingen Afskye for den Hellige i Himlene, men eders gode Gjæringer en stor Fortjeneste; o, vaagner, vaagner! jeg besværges eder i den evige Kjærligheds og Sandheds velsignede Navn; o, vaagner dog af Sikkerhedens Søvn, oplader eders Øine, seer eders Ureenhed og Afmagt, eders Elendighed og store Fare! adspørger eders Samvittighed, hvad det er, som fylder eder med en uvilkaarlig Gysen, hver en Gang I see Livet stjæles af det mindste Kryb, selv af Udyr, som I maae afskye; spørger alvorlig, om det ikke er den stærke, dunkle Følelse af eders egne, af det faldne Menneskes Vilkaar, af Sjælens Fare for at fortabes, at bortrives fra den Aand, som opliver og styrker den, at nedsynke i en pinlig og følelig Dødelse, med det længselsfulde Minde af den levende Aand, den kraftløse, haabløse

Livsattraa, der er Sjælens ulædskelige Tørst i Helvedes Luer! Spørger!
og et forfærdende Jo skal gennemlyde det bævende Hjerter, Mørket skal falde
som Skjæl fra eders Øine, og I skal grue over eders Blindhed, grue ved Synet af
den gabende Afgrund, paa hvis løse, gyngende Bred I vandrede, dandsede,
døsedede sikke og trygge.

Det skal falde eder paa Sinde, at Gud skabde Mennesket til det evige Liv og
dannede ham i sit Billede,
men at Døden kom i Verden formedelst Synden, og Døden gennemtrængte os
alle, fordi vi syndede alle. O! da først aabenbarer sig det evige Livs Klenodie i sin
Guddoms-Herlighed, naar I see det forskjærtset og see selv den timelige Skygge
deraf, som I have saa kjær, forsvinde, bortvige i Gravens Nat; o, da skal I vel lære
at vride eders Hænder og sukke, saa det bryder i eders Lænder, og spørge
bekymrede: er der da intet Raad, ingen Redning? er det evige Liv da evig
forloret for os Arme? er den evige Død da den Afgrund, hvori vi maae synke?

o, er dog ei Gud barm hjertig, kan og vil Han dog ikke forlade os Synden og
skjænke os igjen det evige Livs dyrebare Haab! O, kun Haab, kun Haab, thi vi
føle det vel, hvor uduelige vi ere til den Helliges, Retfærdiges salige Samfund,
kun Haab, skulde det og først efter tusinde, efter Millioner Aar opfyldes, kun
ikke evig Bortkastelse fra Hans Ansigt, som vi have forskyldt! O! da skal intet
Sæde synes eder for lavt, ingen Vei derhen for trang, naar I der tør vente at
undflye Guds Vredes Aasyn, finde Raad imod Døden, og Haab om det evige
Liv; da skal I vel høre os, naar vi formane og bede i Christi Navn: lader eder
forlige med Gud! da skal I vel lære at skjønne paa det livsalige Evangelium: Gud
var i Christo og forligde Verden med sig selv, thi den, som ikke vidste af Synd,
haver Gud gjort til Synd for os, paa det vi skulde vorde Guds Retfærdighed i
Ham (2 Cor. 5); saa elskede Gud Verden, at Han gav sin Eenbaarne Søn, for at
hver den, som troer paa Ham, skal ikke fortages, men have det evige Liv (Joh.
3).

O! vandre I da i Oprigtighed og Ydmyghed og Sandhed til den Guddommelige
Frelser, som kalder saa kjærlig, o, da skal I vist fornemme, at der er Lægedom
under Hans Vinger, at Han er den Retfærdigheds Soel, som opgaaer over dem,
der frygte Guds hellige Navn og bæve for Dagen, der brænder som en Ovn, da
alle Hovmodige, og hver den som gjør Ugudelighed, skal være Halm, og den
Dag, som kommer, skal antænde dem, sagde den Herre Zebaoth, og den skal ei
lævne dem Rod eller Green (Mal. 4). O! prøver det dog! I kan jo | vende tilbage,

hvis I skuffes; Verden modtager eder da med aabne Arme, eders forrige Trøstere komme tilbage, og da kan I uden Nag sige med Verden: lader os æde og drikke, thi i Morgen døe vi, eller indbilde eder, at Guds Hellighed og Retfærdighed er uddød i Hans Kjærlighed, eller at Hellighed og Synd, Sandhed og Løgn, boe som Brødre kiærlig tilsammen bag Graven i Guds Kjærlighed; da kan I det uden Nag og Brøde, thi da have I ledt om Frelse forgjeves, da gjelder det kun om at skuffe sig selv, og føle Livets Lyst i de faa, henilende Dage, at smykke sig hver Morgen med unge Roser for at synke blomstrende i Dødens Favn.

Men, prøve det først, det maae I, saavist som I ere af Sandhed, saavist som der i eders Hjerterod boer en dyb, vemodig Længsel efter det evige, uforkrænkkelige Liv, saavist som eders Samvittighed vidner, at Gud er hellig, og I arme Syndere. Og hvi vil I tøve? hvor kan I dog være saa daarlige at troe dem om det Aandelige, som aldrig have kjendt, hvad Aandens Sands monne være, at mene, de forstaae Guds Ord, som aldrig have troet det, at ændse deres Tale om Christi Vingers Skygge, der ligesaalidt som I have prøvet at hvile derinde! Hvor kan I dog være saa daarlige paa deres Ord at forhale Prøven, at stole paa deres Ord, som vil gjøre den sandrue, sagtmodige, milde og kjærlige Jesus til Løgner, og foragte de Tusinders Vidnesbyrd fra fordum Tid, som lovsang den Hvile og Fred, de fandt, som i det mindste af Kjærlighed til den forsagede det, der gjør Verdens Vise til Trælle, det, I selv saamangengang sukkede over; overvandt Dødens Bitterhed, og hilsede, naar Øiet brast, Evighedens Morgenrøde med blegnende Læber og smilende Aasyn!

Dog, Christne! vi veed det jo vel, hvad det er, der saa mægtig fraraader den hellige Vandring, og standser Saamange paa Veien til Jesus; vi veed det jo vel, at var det nok til at komme under Christi Vinger, at føle Attraae efter det evige Liv, bekjende sit Savn og sin Afmagt, og smigre for Herren, da vilde selv Verdens Børn i Flokketal samles derunder; men det er ikke saa, forsages skal Djævelen og Verden, før der tilstædes os Adgang, Intet, slet Intet kan vi føre med os, uden en nedbøiet Aand og et sønderknust Hjerte, Hunger og Tørst efter Retfærdighed og det evige Liv; derfor siger Frelseren: mange skal søge at komme ind, og ikke kunne; ja, for en Riig er det svarere at indgaae i Guds Rige end for en Kameel at gaae gjennem et Naaleøie; alle saa have vi Lyst til at føre Noget med os af Verden, vor Skjødesyns Klenodier, det være nu Stolthed, Vellyst eller Gjerrighed, eller hvad andet der ikke er af Faderen men af Verden; derfor nøle vi, derfor prøve vi at tinge med Gud og Christus som med Verdens Kjøbmand om det evige Liv;

Syndes Tilladelse, ikke Forladelse, er, hvad vi ønske, og naar den ei kan erholdes, visselig, da fristes vi alle til at vende tilbage; ja, naar vi i Pinen endelig give Slip paa Alt, for at komme i Hvilen, ak, hvor fristes vi ikke til at see os tilbage og glemme Loths Hustrue!

Hvormange vare ikke de, som, naar de havde annammet Fred i Syndernes Forladelse, i Sikkerhed snege sig ud fra Frelserens Vinger, for at hente tilbage, hvad de forlode, og naar de saae, det var forgjeves at ville bedrage den Alvidende som Ananias, og indsnige sig i Herrens Leir med det Forbandede, sloge deres Bopæl op i Verden paa ny og fortærede der deres Deel, praledede med det døde Skin, de under Straalevingens Rand opfangede, stræb de dermed at forgylde deres Ondskab og Uteerlighed, fortrylle Verden og forføre de Letsindige! O, Christne! Herren vidner, at med de samme Mennesker ere de sidste Ting blevne langt værre end de første, og vi kan forstaae det, at jo mere levende vi have følt, jo klarere vi i Speilet have seet det evige Livs Herlighed, desmere Pine at forlore den; jo mere levende vi have følt Guds Naade, des større Kval maae evindeligt omspænde os, hvis vi tage den forfængelig; jo mere bevidste vi fornægte Sandheden, desligere ere vi Djævelen, desfuldere maae vi deelagtiggjøres i hans Pine, i den evige Ild, som er beredt til ham og hans Engle.

O! saa lader os vaage og bede, at vi ikke falde i Fristelse, at vi ei skulle tabe, hvad Gud haver arbejdet i os, ei have troet forgjæves! Lad os daglig stræbe ved den Hellig-Aands naadefulde Bistand at komme længere fra Verden, dybere end under Christi Vinger, idelig betænke, hvor godt der er at være, hvad det er, vi have undflyet, hvem det er, som lurder paa vore Sjæle, og er rede til at opsluge dem, saasnart vi atter daarlig udgaae af den faste Borg og den hellige Skygge! ja, lad os aldrig glemme, at saalænge vi ere hjemme i Legemet, ere vi Udlændinge fra Herren; saalænge vi ere i Verden, er Verdens Aand os altid nær, ere vi ved hvert Fjed omringede af hans Snarer, udsatte for hans snedige Anlød; vi have Hvile, men kun i Troen og Haabet, som skrevet staaer: vi ere frelste i Haabet, vi rose os i Guds Herligheds Haab (Rom. 5 og 8); men i Verden have vi Strid, og søge vi Fred i den, aflægge vi Guds fulde Rustning, da ere vi forlorne; lade vi Sværdet, som er Guds Ord, hvile, lade vi Troens Skjold synke, løsne vi Retfærdigheds Pandser eller | Sandheds Belte, da bortviger Herlighedens Skygge, da forsvinder Kraften, og vi staae atter paa Afgrundens Bred!

O! lader os altid mindes dette, og daglig stadfæste vort Kald og Udvalgelse, da skal vi ogsaa daglig med voxende Glæde erfare, og lade tilsyne for Verden, hvor

godt der er at være under Christi Vinger! Lad det da kun tordne og lyne over vor Isse, lad det storme og bruse paa Verdens Hav, lad Bølger mødes og løfte sig til at gaae over Sjælen, lad Afgrund gabe mod Afgrund, vi sidde rolig og sige: jeg vil takke Dig, Herre! at Du haver været vred paa mig; Din Vrede er afvendt, og Du trøste mig; see! Gud er min Salighed, jeg vil være tryg og ikke frygte; thi den Herre, Herre er min Kraft og min Psalme; takker Jehovah! paakalder Hans Navn! kundgjører Hans Gjerning blandt Folkene, forkynder, at stort er Hans Navn! Synger Herren Psalmer! thi Han har gjort herlige Ting; løft din Stemme og syng, du Indbyggerske i Zion; thi stor midt i dig er den Israels Hellige (Es. 12).

Da lære vi daglig, og meer, jo meer vi trænges, jo haardere vi trues, at føle og forstaae, hvad det vil sige, som toner over Israel: Hvo som boer i den Høiestes Skjul, han skal hvile om Natten i den Almægtiges Skygge, jeg vil sige: Herren er mit Haab og min Fæstning, min Gud, paa Hvem jeg forlader mig; thi Han, Han skal frie dig af Fuglefængerens Snare, fra den skadelige Pestilentse, Han skal bedække dig med sine Vingefjere, og du skal haabe under Hans Vinger; Hans Sandhed er et Skjold og et Pandser; du skal ikke frygte for Nattens Gru, ei for Pilen, som flyver om Dagen, for Pestilentsen, der omsniger sig i Mørket, for Ødelæggelse, som overfalder om Middagen; falde end Tusinde ved din Side, og ti Tusinde ved din høire Haand, til dig skal dog Raden ei komme, du skal ikkun skue det med dine Øine og see de Ugudelige faae deres Løn (Ps. 91).

Ja, Christne! der er Tryghed, og tænker Verden at udhungre os, saa vi maae udgaae af vor faste Borg at opsanke dens Smuler, mener dens Aand at forskrække os, naar han indskyder os verdslig Bekymring for Føde og Klæde, naar han fremkogler Mørke over vore Veie og over Guds Kirke, naar han afmaler os Korset, vi skal bære, Kalken, vi skal tømme, maler med Luer, som om det var Helvedes Pine; naar han tænker at forføre os, ved at fremgjøgle en glimrende Skikkelse og Verdens Herlighed, som han vil give os for at nedfalde og tilbede ham, da ere vi dog mægtige til i Guds fulde Rustning at overvinde Verden, og modstaae alle Djævelens snedige Anløb. Viig bag os, Satan! sige vi i Jesu Navn; du er en Løgner og Manddraber af Begyndelsen, og blev ei bestaaende i Sandhed, men vi staae i Sandhed, og Sandhed har sagt: søger kun Guds Rige og Hans Retfærdighed! saa skal det Øvrige, som I have behov, tillægges eder. Han, som klæder Markens Blomster, skulde Han ikke klæde os lidet Troende?

Han, som klæder sine Præster med Salighed, skulde Han nægte dem en ulden Kjortel? og naar vi have Føde og Klæde, da lade vi os nøie; thi vi have Intet indført i Verden, og det er aabenbart, at vi kan ei heller udføre Noget; men de, som ville vorde rige, falde i Fristelser og Snarer og i mange daarlige og skadelige Begjæringer, som nedsænke Menneskene i Ødelæggelse og Fordærvelse; thi Gjerrighed er en Rod til alt Ondt (1 Tim. 5).

Dødens Reeb havde omspændt os, Helvedes Angester havde overfaldet os, vi fandt kun Angest og Bedrøvelse, men vi paakaldte i Herrens Navn, sigende: kjære Herre! udfrie vor Sjæl! og vor Gud er barmhjertig, Han udfriede vor Sjæl fra Døden, vort Øie fra Graad og vor Fod fra Stød; nu vil vi vandre for Herrens Ansigt i de Levendes Land; vi kan ikke betale Herren for alle Hans Velgjerninger, men vi vil dog tømme Hans Kalk og paakalde Hans Navn (Ps. 116); vi vil ikke frygte for Ondt, thi ingen Angest paa Jorden er at ligne ved den, af hvilken Hans Søns Evangelium udrev os, der vi vare Fiender, og skulde Han nu forlade vor Sjæl i Angest, da vi ere blevne Hans elskelige Børn i Christo Jesu, i Ham, som paa Korset lod sig forlade af Gud, for at Gud i Ham kunde være med os. Nei, hverken Trængsel eller Angest, hverken Liv eller Død, hverken Engle eller Mennesker skal skille os fra den Guds Kjærlighed, som er i Christo Jesu.

Lad kun Mørke skjule Verden, og vore Fjed i den! Maalet og Veien kan det dog ikke skjule; thi vi ere opreiste med Christo og søge de Ting, som ere oven til, hvor Christus er, og sidder hos Guds høire Haand (Coll. 3); did vandre vi med Glæde, styrke vort Hjerte med det Brød, som kom ned af Himmelen, ved Straaleglimtet af den Herlighed, som skal aabenbares paa os. Ja, Christne! Held os! vi ere under Lysets Vinger, vi skue Guddoms-Klarheden i vor Herres Jesu Christi, Guds Billedes, Aasyn, vi ane, vi skimte den Herlighed, som skal aabenbares, naar Han vorder herlig i sine Hellige, og forunderlig i alle dem, som troe; vi skimte den med Aandens underfulde Øie, som oplades, naar de hellige, glødende Vinger af Guddoms-Duen antænde vort Hjerte med et Glimt af det forborgne Lys, hvori Herren boer, med en Gnist af den evige Kjærligheds-Lue.

Da leger det i vort Hjerte efter Aandens | Greb i Davids hellige Harpe: Gud! Din Miskundhed er bedre end Livet, og Menneskens Børn skal skjule sig under Din Vinge, de skal svømme i Dit Huses Fedme, og Du skal lade dem drikke af Din egen Glædes Bæk; thi hos Dig er Livets Kilde, i Dit Lys skal vi see Lys. (Ps.

36). Ja, Christne! Lys skal vi see, see det i stedse mere straalende, gennemglødende Billeder, jo mere vi rense os fra al Kjødets og Aandens Besmittelse, jo mere Mørket da omringer og anfalder os; klarere end Middags-Solens Glands skal det omskinne, underligere end Kvindens reneste, fuldeste Kjærlighed skal det gennemgløde os, og naar vi have stridt den gode Strid og fuldkommet Løbet for Herrens Ansigt, naar Verden sortner for vore Øine, og Hjertet vaander sig i Afskedsstunden, da begynder Sjælen sin Høisang med den Jubeltone: nu skal jeg boe i Dit Paulun evindeligt og gjemmes i Dine Vingers Lye, Sela (Ps. 61)!

Da først, og naar Støvet forklaret opstaaer paa den yderste Dag, da først komme vi fuldeligt under Christi Vinger at drikke den nye Viin I Faderens Rige, og den Hvile, den Glæde, den HerlighedsGlands kan ei Støvhjertet fatte, ei Tungen udsige; kun i et forunderligt, helligt Øieblik, naar vi med Hjerte og Mund annamme Velsignelsens Brød og Velsignelsens Kalk, den hellige Nadveres salige Forsmag og vidunderlige Begyndelse i Støvet, kun da kan vi i uudsigelig Glæde ane den fulde Forening med Herren, Guds Bord i Himlene, det salige Liv, naar Døden er overvundet, naar Christus skal overantvorde Gud og Faderen Riget, og Han skal være alle Ting i Alle, naar der skal Intet være, Intet leve, Intet aande uden Kjærlighed, den levende, aabenbarede Gud Fader, som kun kan skues og føles og erkjendes af Sig Selv, thi Han er Kjærlighed.

Dog, Christne! lad os ikke vandre i de Ting, som ere os for høie, ei ville forstaae, uden hvad os er givet at forstaae! lad os fæste Øiet paa det faste prophetiske Ord, der skinner som en Lampe i det mørke Stød, indtil Dagen oprinder, og Morgenstjernen opgaaer i vore Hjerter (2 Pet. 1).

Vist skal og maae vi til Opmuntring, Styrkelse og Glæde mangan Gang med inderlig Tak til Gud, troende betragte og betænke de store og dyrebare Forjættelser, som ere os skjænkede, og formedelst hvilke vi vorde deelagtige i den Guddommelige Natur, naar vi flye den Forkrænkelighed, som er i Verden, i Begjerlighed (2 Pet. 1).

Vist skal vi mangengang vederkvæge vort Hjerte med Anelsen af den Salighed, Aanden forkynder Menigheden ved Apostelen Johannes, naar Han siger: alle Engle faldt paa deres Ansigt | for Stolen og tilbade Gud og sagde: Amen, Velsignelsen og Æren og Viisdommen og Taksigelsen og Prisen og Magten og Styrken være vor Gud i al Evighed, Amen! og En af de Ældste sagde om Skaren

af Hedninger og Stammer og Folk og Tungemaal, som Ingen kunde tælle, og som stode for Stolen, klædte i lange hvide Kjortle, som ere de Helliges Retfærdighed, og med Palmegrene i deres Hænder: disse ere de, som ere komne af den store Trængsel og have tvættet deres lange Kjortle, og gjort deres Kapper hvide i Lammets Blod, derfor ere de for Guds Stoel og tjene Ham Dag og Nat i Hans Tempel, og Han, som sidder paa Stolen, skal slaae Telte over dem, de skal ikke hungre mere, ei heller tørste, Solen skal ei falde paa dem, ei heller nogen Brynde, thi Lammet, som er i Stolens Midie, skal vogte dem og ledsage dem til de levende Vandkilder, og Gud skal aftørre al Graad af deres Øine (Aab. 7).

Ja, visselig skal vi daglig beredes til lysere at ane, mere levende at føle, mere tydelig at erkjende Livet i Guds Kjærlighed; men, o Christne! glemmer det aldrig! dertil beredes vi sandelig ikke, men dertil gjøres vi uduelige ved den kolde Grublen over, hvad kun Kjærlighed forstaaer, ved det stolte Pral af det aandelige Lys, som Hovmod forvandler til død og kraftløs Glimmer, af den aandelige Glæde, hvis Liv er Ydmyghed, af den Guddommelige Kjærlighed, som netop kundgjør sin Nærværelse hos de største Helgene ved at skjule deres Ansigt med Skam over, deres Hjerters Kulde og Haardhed, over deres Utaknemmelighed mod de store Guds Velgjerninger og de dyrebare Forjættelser, over deres Mangel paa inderlig og ydmyg, reen og glødende Kjærlighed til Ham, som elskede os, og hengav sig selv for os til en Gave og et Slagtoffer, Gud til en sød Lugt. Nei, Christne! troer ikke hver Aand, men prøver Aanderne, om de ere af Gud, om de bøie sig ydmyg og kiærlig for Jesus Christus, som kom i Kiødet (I Joh. 4), om de erkjende den Regel, Frelseren haver givet: hvo som er af Gud, hører Guds Ord, hvo som er af Sandhed, hører min Røst (Joh. 8 og 18); mindes stedse, at dersom Nogen lader sig dermed forstaae, at han er en Prophete eller Aandelig, da skal han ikke mene, at Guds Ord er oprundet i ham, eller kommet til hannem alene, men erkjende de Ting, som Herrens Apostle have skrevet, for at være Herrens Bud; men er Nogen vanvittig, da lad ham være det ene (I Cor. 14)!

Ja, holder eder til det Guds Ord i Skrifterne, da skal I ikke vildfare, da skal I lære, hvorledes Man voxer i Guds Naade og Kundskab og beredes til de Helliges Arvedeel i Lyset, at det skeer ved i Ord og Gjerning | at forkynde Hans Dyder, som os kaldte fra Mørket til sit underlige Lys (I Pet. 2); ja, hører, hvad den samme Apostel skriver om dem, der vil deelagtiggjøres i den guddommelige Natur: Men, siger han, i det I med al Flid tragte derefter, da lader Dyd ledsage eders Troe, Indsigt Dyden, Beskedenhed Indsigten, Fasthed Beskedenheden, Gudsfrygt Fastheden, Broder-Ømhed Gudsfrygten, og almindelig Kjærlighed

Broder-Ømheden; thi naar disse Ting besjæle og opfylde eder, da skal de hverken lade eder fattes Flid eller Frugt i vor Herres Jesu Christi Erkjendelse; men hos hvem ei disse Ting ere tilstæde, han er blind og forblinder sig selv, i det han med Villie glemmer Renselsen fra de gamle Synder (2 Pet. 1).

O! lad os aldrig glemme denne Renselse, men altid mindes Apostelen Johannes Ord, i det han taler om den fulde Lighed med Frelseren, vi have i Vente; enhver, siger han, som bygger dette Haab paa Ham, renser sig selv, ligesom Han er reen; Børnlille! Ingen forføre eder! hvo som gjør Synd, er af Djævelen, thi Djævelen er Syndens Ophavsmand, og derfor er Guds Søn aabenbaret, at Han skal ødelægge Djævelens Gjerninger; hver den, som er født af Gud, gjør ikke Synd; men dersom vi sige, at vi have ikke Synd, da forføre vi os selv, og Sandheden er ikke i os; bekiende vi derimod vore Synder, da er Han trofast og retfærdig, at Han forlader os Synderne og vil rense os fra al Uretfærdighed.

Dersom vi sige, at vi have Samfund med Gud og omgaaes i Mørket, da lyve vi og gjør ikke Sandheden, thi Gud er et Lys, og aldeles ingen Mørkhed er i Ham; men dersom vi omgaaes i Lyset, ligesom Han er i Lyset, da have vi indbyrdes Samfund, og Jesu Christi, Guds Søns, Blod renser os af al Synd; siger Nogen, at han er i Lyset, men hader sin Broder, han er i Mørket endnu; hvo som elsker sin Broder, bliver i Lyset, og der er ingen Forargelse i ham (1 Joh. 1. 2. 3). O! lader os mindes dette, at Gud er Kjærlighed, og at hvo som haver Kjærlighed, bliver i Gud og Gud i ham, men hvo som ikke elsker, kjender Ham ikke, og hvo som siger, at han elsker Gud, men ikke sin Næste, han er en Løgner, og hvo som siger, at han elsker sin Næste, men tilgiver og meddeler ikke gjerne, han er en Løgner, som elsker kun med Ord og Tunge, ei i Gjerning og Sandhed.

Lad os jage efter Kjærlighed som det Ypperste, det Evige, som det Eneste, der kan bevare os under Christi Vinger og forene os med Gud i Ham! O! da gjenfødes i os de Vinger, hvorunder vi hvile, paa dem besøger Aanden i hellige Timer sin Gud, paa dem løftes Sjælen til Ham, naar den jordiske Hytte nedbrydes! O! lad os gladelig see det | paa Martyrdommets Førstegrøde, paa det Forbillede, vi under Christi Vinger skal beredes til at forklare, paa den hellige Stephan, som var fuld af Troen og den Hellig-Aand! lad os see ham, der han havde fuldendt Løbet, bevaret Troen og holdt fast ved Bekeendelsen, hvorledes hans Ansigt forklares, medens han endnu er tilsyne i Støvet, hvorledes det himmelske Lys opklarer hans Øie og gjennembryder Himlene, saa han endnu i dette Paulun seer Menneskens Søn hos Guds høire Haand!

Men lad os og mærke, hvor Lyset og Klarheden havde sin Bolig! lad os føle, hvilken Kjærlighed det maatte være, som gav det indvortes Menneske i ham Magt til at være i Aanden hos Gud, medens det udvortes blev knust og fordærvet, hvilken Kiærlighed det maatte være, som gav ham Magt til at ende sit jordiske Liv med et Knæfald i sit eget Blod, og den Bøn, at det ei maatte kræves af hans Morderes Haand! O! efter denne Kjærlighed lede vi stedse i vort eget Hjerter, for at blues og beskjæmmes, for at drives til i Bøn og Renselse og god Gjernings Øvelse at kjæmpe med Herren, og ei slippe Ham, før Han velsigner os! O! hvad som da end er beskikket over os, skal ogsaa paa os kjendes, at det er kosteligt for Herren, naar Hans Hellige døde, og skulde vi udholde en Stephani Prøvelse, da skulde og vort Endeligt vorde som hans.
Amen! i Jesu velsignede Navn, Amen!

Kilde

Bibelske Prædikener efter Tidens Tarv og Leilighed ved N. F. S. Grundtvig, Capellan Pro Persona. Kjøbenhavn 1816. Paa Hofboghandler J. H. Schuboths Forlag. Trykt hos P. H. Höeckes Enke.

Kildetype

Dokumentation i bogværk

Tags

2. Juledag, Første tekstrække, Prædiken, Prædikener fra 1800-tallet

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/n-f-s-grundtvigs-praediken-2-juledag>